

ЕКОНОМСКИ ФАКУЛТЕТ - СУБОТИЦА	
Примљено: 30.11.2024.	.....
Организација	Број
06	3530

ИЗВЕШТАЈ О ОЦЕНИ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

I ПОДАЦИ О КОМИСИЈИ		
1. Датум и орган који је именовао комисију: 18.12.2024. године, Наставно-научно веће Економског факултета у Суботици		
2. Састав комисије у складу са <i>Правилима докторских студија Универзитета у Новом Саду</i> :		
1. Раковић др Лазар	Ванредни професор	Пословна информатика, 15.05.2022.
презиме и име	звање	ужа научна област и датум избора
Универзитет у Новом Саду, Економски факултет у Суботици		Председник комисије
установа у којој је запослен-а		функција у комисији
2. Сакал др Мартон	Редовни професор	Пословна информатика, 14.05.2018.
презиме и име	звање	ужа научна област и датум избора
Универзитет у Новом Саду, Економски факултет у Суботици		Члан комисије
установа у којој је запослен-а		функција у комисији
3. Ђорђевић Милутиновић др Лена	Ванредни професор	Управљање производњом и услугама, 01.07.2022.
презиме и име	звање	ужа научна област и датум избора
Универзитет у Београду, Факултет организационих наука		Члан комисије
установа у којој је запослен-а		функција у комисији
II ПОДАЦИ О КАНДИДАТУ		
1. Име, име једног родитеља, презиме: Маријана, Милорад, Петровић		
2. Датум рођења, општина, држава: 02.01.1989, Београд, СФРЈ		

3. Назив факултета, назив претходно завршеног нивоа студија и стечени стручни/академски назив:

Универзитет у Новом Саду, Економски факултет у Суботици, мастер академске студије, мастер економиста

4. Година уписа на докторске студије и назив студијског програма докторских студија:

2018, Пословна информатика

III НАСЛОВ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ:

Радни оквир за управљање ИТ конзументизацијом

IV ПРЕГЛЕД ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ:

Навести кратак садржај са назнаком броја страница, поглавља, слика, схема, графикона и сл.

Докторска дисертација кандидаткиње Маријане Петровић је обима 194 странице, којима је обухваћено 9 поглавља, 57 табела, 31 слика и 2 прилога, кључна документацијска информација (на српском и енглеском језику), резиме (на српском и енглеском језику), листа табела, листа слика и план третмана података. Листа референци има 427 ставки.

Кратак садржај дисертације је следећи:

1. Увод (стр. 6-8)
2. Предмет (проблем), циљеви и структура истраживања (стр. 9-13)
3. Методологија истраживања (стр. 14-14)
4. Реализација теоријског истраживања (стр. 15-73)
5. Реализација емпиријског истраживања (стр. 74-118)
6. Тумачење и валидација резултата емпиријског истраживања (стр. 119-133)
7. Закључна разматрања, ограничења и даљи правци истраживања (стр. 134-137)
8. Литература (стр. 138-170)
9. Прилози (стр. 171-183)

V ВРЕДНОВАЊЕ ПОЈЕДИНИХ ДЕЛОВА ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ:

1. Увод. У уводном делу дисертације, кандидаткиња језгровито описује карактеристике савремених персоналних информационих технологија и њихову примену у корпоративном ИТ окружењу. Ове технологије се све више користе као допуна или чак замена за званичну ИТ инфраструктуру. Кандидаткиња контекстуализује тему свог истраживања, указујући на то да тренд конзументизације ИТ постаје све израженији у савременим организацијама, а постојећи оквири за разумевање и управљање овим трендом не успевају да обухвате комплексност индивидуалног понашања у организационом контексту.

Комисија позитивно оцењује уводни део докторске дисертације.

2. Предмет (проблем), циљеви и структура истраживања. Уз одговарајуће навођење референтних ставова из релевантних научних и стручних извора, кандидаткиња је адекватно апострофирала значај и актуелност истраживања и образложила потребу за његовим спровођењем. Истраживачки проблем је прецизно дефинисан и јасно образложен навођењем идентификованих истраживачких питања, циљева и хипотезе, а структура истраживања је конзистентна са постављеним циљевима.

Комисија позитивно оцењује друго поглавље докторске дисертације.

3. Методологија истраживања. Кандидаткиња је јасно дефинисала методолошки приступ свог истраживања. Систематски разрађен оквир, који укључује теоријско и емпиријско истраживање,

омогућио је добијање података који су релевантни за постављене истраживачке циљеве и тестирање хипотезе докторске дисертације.

Комисија позитивно оцењује треће поглавље докторске дисертације.

4. Реализација теоријског истраживања. У четвртом поглављу дисертације, кандидаткиња је спровела свеобухватну систематску студију мапирања, идентификујући кључне празнине у постојећим истраживањима о ИТ конзумеризацији. Анализирала је узроке настанка, видове и стратегије управљања овим феноменом. Систематским прегледом литературе је идентификовала, а потом применом модификованог MARS модела класификовала факторе који утичу на одлуку запослених да користе сопствене ИТ уређаје у пословне сврхе на радном месту и ван њега. Овим теоријским оквиром, заснованим на оригиналном доприносу кандидаткиње, створене су одговарајуће претпоставке за реализацију емпиријског истраживања.

Комисија позитивно оцењује четврто поглавље докторске дисертације.

5. Реализација емпиријског истраживања. Пето поглавље садржи детаљан приказ спроведеног емпиријског истраживања, од дефинисања узорка испитаника и израде истраживачких инструмената, до прикупљања и анализе података. Кандидаткиња је успешно реализовала емпиријско истраживање, на адекватном узорку, уз примену валидних инструмената и одговарајућих метода анализе. У складу са постављеном методологијом, успешно су обрађена прва два истраживачка питања: идентификовани су кључни фактори који утичу на мотивацију запослених да користе сопствене ИТ уређаје у пословне сврхе, као и односи између ових фактора.

Комисија позитивно оцењује пето поглавље докторске дисертације.

6. Тумачење и валидација резултата емпиријског истраживања. У шестом поглављу дисертације кандидаткиња свеобухватно и систематично интерпретира резултате теоријског и емпиријског истраживања. На основу тих резултата, дефинисан је радни оквир за управљање ИТ конзумеризацијом, чиме је дат одговор на треће истраживачко питање, које се односи на начин управљања овим трендом. Евалуација радног оквира, спроведена применом Делфи методе, показала је да је предложени оквир релевантан, свеобухватан, јасан и лак за имплементацију и превођење у акције, процесе и процедуре у организацијама. Резултати су потврдили хипотезу да примена оквира унапређује способност организације да ефикасно искористи шансе и одговори на изазове повезане са коришћењем сопствених ИТ уређаја запослених у пословне сврхе, како на радном месту, тако и ван њега.

Комисија позитивно оцењује шесто поглавље докторске дисертације.

7. Закључна разматрања, ограничења и даљи правци истраживања.

Кроз логичан след аргументације, у седмом поглављу дисертације синтетизовани су резултати из претходних поглавља, чиме је пружена кохерентна слика комплетног истраживања. Кандидаткиња сублимирано и прецизно изводи закључке који су у складу са дефинисаним циљевима истраживања и постављеном хипотезом. Поред тога, јасно указује на ограничења истраживања и наводи правце и импликације за будућа истраживања. Закључци су логички исправни и додатно потврђују да су истраживачки циљеви успешно остварени, као и да је хипотеза адекватно потврђена.

Комисија позитивно оцењује седмо поглавље докторске дисертације.

8. Литература. Кандидаткиња је консултовала обиман корпус од 427 извора, релевантних за предмет и проблем истраживања. Све референце су доследно наведене у складу са правилима АПА стандарда.

Комисија позитивно оцењује осмо поглавље докторске дисертације.

9. Прилози. У дисертацији су дата два прилога: 1) Табела радова према типу, сврси, врсти анализе, примењеној теорији/моделу и врсти Ликертове скале; 2) Упитник за валидацију оквира.

Комисија је позитивног става да прилози додатно употпуњују дисертацију и позитивно оцењује девето поглавље докторске дисертације.

VI СПИСАК НАУЧНИХ И СТРУЧНИХ РАДОВА КОЈИ СУ ОБЈАВЉЕНИ ИЛИ ПРИХВАЋЕНИ ЗА ОБЈАВЉИВАЊЕ НА ОСНОВУ РЕЗУЛТАТА ИСТРАЖИВАЊА У ОКВИРУ РАДА НА ДОКТОРСКОЈ ДИСЕРТАЦИЈИ:

Таксативно навести називе радова, где и када су објављени. Прво навести најмање један рад објављен или прихваћен за објављивање у складу са *Правилима докторских студија Универзитета у Новом Саду* који је повезан са садржајем докторске дисертације. У случају радова прихваћених за објављивање, таксативно навести називе радова, где и када ће бити објављени и приложити потврду уредника часописа о томе.

Petrović, M., & Sakal, M. (2024). Consumerisation of IT: Intersection of development streams of business and personal IT. *Strategic Management*, online-first. <https://doi.org/10.5937/StraMan2400002P> ISSN 1821-3448, M23

Petrović, M. (2024). IT Consumerization – A Systematic Mapping Study. *Proceedings of the 29th International Scientific Conference Strategic Management and Decision Support Systems in Strategic Management*, 333-345. https://doi.org/10.46541/978-86-7233-428-9_386 ISBN 978-86-7233-428-9, M33

Petrović, M. (2024). IT konzumerizacija iz ugla zaposlenih. *SYM-OP-IS 2024 Conference proceedings: 51st symposium on operational research*, 164-170. <https://doi.org/10.24867/SYMOPIS-2024-51-027> ISBN 978-86-6022-703-6, M60

Petrović, M. (2022). Positive and Negative Sides of IT Consumerization from the Company's Point of View. *Proceedings of the 27th International Scientific Conference Strategic Management and Decision Support Systems in Strategic Management*, 470-477. https://doi.org/10.46541/978-86-7233-406-7_235 ISBN 978-86-7233-406-7, M33

VII ЗАКЉУЧЦИ ОДНОСНО РЕЗУЛТАТИ ИСТРАЖИВАЊА:

Систематска студија мапирања је показала да чак 62% радова у којима се врши испитивање фактора који утичу на ИТ конзумеризацију, то чине у специфичним контекстима, фокусирајући се на одређене врсте уређаја или групе испитаника. Она указује на недостатак холистичког приступа изучавању индивидуалног понашања у организационом контексту, као и на постојање истраживачког јаза у области управљања факторима-покретачима ИТ конзумеризације. Уз то, сам појам ИТ конзумеризације обухвата широк спектар активности и трендова који имају различита тумачења, због непрецизно дефинисане таксономије. Кандидаткиња је идентификовала 23 термина везана за ИТ конзумеризацију, које је класификовала у три категорије: SIT (енгл. *Shadow IT*), BYOD (енгл. *Bring Your Own Device*) и CoIT (енгл. *Consumerisation of IT*). Кандидаткиња закључује и да је број стратегија управљања ИТ конзумеризацијом релативно мали и да су оне распоређене на континууму од пасивног до ауторитарног приступа. Иако постоји сагласност међу ауторима о важности познавања фактора који утичу на ИТ конзумеризацију (за ефикасно управљање њоме), број истраживања која агрегирају покретаче остаје скроман. На основу систематског прегледа литературе, кандидаткиња је идентификовала 143 фактора са позитивним, односно, 72 фактора са негативним утицајем на ИТ конзумеризацију. Сагледавајући теоријске моделе из проучене литературе, закључује да не постоји директно применљив теоријски оквир којим би се квалитетно објаснио истраживани феномен, што указује на потребу за развојем нових концепата на основу прикупљених података. Као полазну основу узела је MARS модел, који објашњава понашање као резултат комбинованих унутрашњих и спољашњих фактора (мотивација, способности, перцепција улоге и спољашњи утицаји). Факторе идентификоване систематским прегледом литературе кандидаткиња је категорисала, груписала и повезала са

циљем да их обједини око дефинисаних језгрених категорија. Потом их је инкорпорирала у оквир MARS модела, на којем је засновала развој упитника за запослене у оквиру емпиријског истраживања. Кандидаткиња је спровела емпиријско истраживање на узорку од 232 запослена у различитим индустријама у Републици Србији. Анализа података, извршена применом PLS-SEM методе, је указала на значај фактора очекиваних перформанси, употребе ИТ конзумеризације у приватне сврхе и ситуационих фактора. Тиме је кандидаткиња дала одговор на прва два истраживачка питања. Фактор очекиваних перформанси односи се на брже и лакше решавање проблема помоћу сопствених ИТ уређаја, олакшану сарадњу са колегама и већу флексибилност рада. Приватни разлози ИТ конзумеризације се тичу жеље за коришћењем личних ИТ уређаја ради забаве и за обављање приватних послова у паузама током радног времена. Значај ситуационих фактора огледа се у постојању културе оснаживања, техничке подршке за ИТ уређаје запослених и система награђивања употребе артефаката ИТ конзумеризације. На основу идентификованих фактора, кандидаткиња је развила радни оквир за управљање ИТ конзумеризацијом, као одговор на треће истраживачко питање. Валидација радног оквира је извршена применом Делфи методе од стране пет стручњака, који су се сложили о његовој релевантности, свеобухватности, лакоћи имплементације и примењивости у пракси. Овим је потврђена хипотеза да ће примена радног оквира унапредити способност организације да ефикасно искористи шансе и одговори на изазове растућег тренда коришћења сопствених ИТ уређаја запослених у пословне сврхе.

Комисија позитивно оцењује закључке, односно, резултате истраживања.

VIII ОЦЕНА НАЧИНА ПРИКАЗА И ТУМАЧЕЊА РЕЗУЛТАТА ИСТРАЖИВАЊА:

Експлицитно навести позитивну или негативну оцену начина приказа и тумачења резултата истраживања.

Полазећи од предмета, проблема, постављених циљева, хипотезе и програма истраживања, Комисија је става да је кандидаткиња до резултата истраживања дошла правилном применом адекватних метода, да су добијени резултати методолошки коректно тумачени, јасно, систематично и прегледно приказани, а изведени закључци логични и прецизни.

Комисија позитивно оцењује начин приказа и тумачења резултата истраживања.

IX КОНАЧНА ОЦЕНА ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ:

Експлицитно навести да ли дисертација јесте или није написана у складу са наведеним образложењем, као и да ли она садржи или не садржи све битне елементе. Дати јасне, прецизне и концизне одговоре на 3. и 4. питање. Навести нумеричке податке о резултатима провере оригиналности рада и дати текстуално образложење.

1. Да ли је дисертација написана у складу са образложењем наведеним у пријави теме?

Докторска дисертација је написана у складу са образложењем наведеним у пријави теме. Дисертација је у потпуности урађена у складу са дефинисаним проблемом, идентификованим циљевима, постављеном хипотезом и иницијалним планом истраживања.

2. Да ли дисертација садржи све битне елементе?

Докторска дисертација садржи све битне елементе предвиђене чланом 23. Правила докторских студија Универзитета у Новом Саду (пречишћен текст).

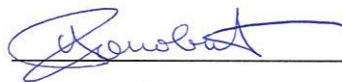
3. По чему је дисертација оригиналан допринос науци?

Дисертација даје трипартитан допринос науци. Прво, систематским прегледом литературе кандидаткиња је успешно синтетизовала досадашња истраживања у области управљања ИТ конзумеризацијом, постављајући чврсте темеље за будућа истраживања. Друго, смањила је постојећи јаз у литератури свеобухватном анализом покретача ИТ конзумеризације, превазилазећи истраживања уско фокусирана на специфичне контексте ИТ конзумеризације која су доминирала досадашњим радовима. Треће, кандидаткиња је развила радни оквир за управљање ИТ конзумеризацијом, који је теоријски утемељен практичан алат за развој конкретних политика и процедура у организацијама суоченим са изазовима ИТ конзумеризације. Овај оквир, стога, отвара нове перспективе за будућа истраживања и примену у пракси.

<p>4. Који су недостаци дисертације и какав је њихов утицај на резултат истраживања?</p> <p>Комисија није уочила недостатке који би утицали на приказане резултате истраживања и изнете закључке.</p>
<p>5. Образложење резултата провере оригиналности рада (нумерички и наративно):</p> <p>Провера дисертације на плагијаризам је урађена помоћу софтвера <i>Turnitin</i>. Утврђен је проценат поклапања од 2%. Не постоји извор са којим је проценат поклапања већи од 1%. Комисија констатује да се кандидаткиња адекватно позивала на коришћене изворе и да оригиналност дисертације није упитна.</p>
<p>X ПРЕДЛОГ:</p> <p>На основу наведеног, комисија предлаже:</p>
<p>а) да се докторска дисертација прихвати, а кандидату одобри одбрана;</p> <p>б) да се докторска дисертација врати кандидату на дораду (да се допуни односно измени);</p> <p>в) да се докторска дисертација одбије.</p>

Суботица, Београд, 27.12.2024.

1. Проф. др Лазар Раковић,
ванредни професор, председник

2. Проф. др Мартон Сакал,
редовни професор, члан (ментор)

3. Проф. др Лена Ђорђевић Милутиновић,
ванредни професор, члан

НАПОМЕНА: Члан комисије који не жели да потпише извештај јер се не слаже са мишљењем већине чланова комисије, дужан је да унесе у извештај образложење односно разлоге због којих не жели да потпише извештај и да исти потпише.